

3/4/85

Μία σκηνή από την «Αγριόπατρία» με την Μαρία Σκουφί, την Αγγελική Βελουδίου και τον Αλέξη Στεφάνου.

Θεατρικές παραστάσεις

Ήφεν, «Η αγριόπατρία», από την «Κινητή Μονάδα» του Εθνικού Θεάτρου.

Από τα έργα ωριμότητας του Ήφεν, «Η αγριόπατρία», αποτελεί ουσιαστικά μία διατριβή του συγγραφέα της πάνω στην αλήθεια και στο ψέμα, στην αναζήτηση της συνέπειας που μπορεί να έχει η ιδεολογική αναζήτηση της πρώτης και στην διερεύνηση της ανάγκης του δεύτερου. Με κεντρικό μοχλό όλης της δράσης τον Γκερέγκερ Βέρλε, έναν ιδεαλιστή που αναζητεί πυρετικά την αλήθεια και προσπαθεί να αναμορφώσει την γύρω κοινωνία του αποκαλύπτοντάς την προς όλες τις κατευθύνσεις διάκριτα, το έργο, παρ' όλη τη μεγάλη διάρκειά του, εξελίσσεται με ακρίβεια υφολογικής θόμβας, μέχρι την τελική καταστροφή. Ο Ήφεν στήνει γύρω από τάν ιδεαλιστή αυτή «δυνατότητα» και δυνάμους ανθρώπου, από την μία μεριά τον πατέρα του, που η οικονομική άνεση μπορεί να τον θωρακίσει (όχι όμως κι απέναντι στην φύση, μια και θα χάσει το φως του), ή τους διάφορους και κυνικούς άριστοκράτες ή τον γιατρό Ρέλλινγκ - κι από την άλλη μεριά τον φωτογράφο Γιάλμαρ Εκνταλ που δεν μπορεί να «δεχτεί» τις αλήθειες του Βέρλε, αλλά αναζητεί άναρκτα στήριγμα στην έλπιδα μιας εφεύρεσης, σε μια ψεύτικη οικονομική λύση των προβλημάτων του, ακόμη και σε μια ψεύτικη «επανάσταση» είναι στηριγμένος στο ψέμα, η αλήθεια του Βέρλε είναι μια γιατρεία που θα φέρει την καταστροφή. Από τη μία μεριά το «ζωτικό ψεύδος» και από την άλλη η «ελευκρινιτιδα» χαράζουν την εξέλιξη του δράματος αυτού, όπου ο Ήφεν, πέρα από ένα ρεαλιστικό δράμα, αποπειράται έναν συμβολισμό, διαφανή νέν άλλα ευστοχο. Και ακόμη, δεν του λείπουν οι μεταφυσικές διεξοδοί, όταν, κυρίως στην τελευταία σκηνή του Βέρλε λέει πως είναι «ο δέκατος τρίτος του τραπέζιου» και ο Ρέλλινγκ αναφέρει τον διάβολο. Και, φυσικά, δεν μπορεί να μάς διαφύγει πόσο ο συγγραφέας προσπαθεί να προσμίξει το κυνικό με το δραματικό στοιχείο, να ερωτευτεί τάν επίδοξο άνδρoμoφωτή της κοινωνίας ή ίσως να ερωτευτεί και τάν ίδιο τάν έργο του, μια και άναομoφωτικός ήταν πολλές από τις συγγραφικές του φιλοδοξίες.

Πολυδιάστατο, λοιπόν, τάν έργο του Ήφεν - όπως άλλωστε και όλα τάν μεγάλα έργα - άντέχει ποικιλία ερμηνευτικών λύσεων και (έπομένως) σκηνοθετικών προσπαθειών. Η Κούλα Αντωνιάδη προτίμησε να δώσει μια κλασική, ρεαλιστική μορφή στη δουλειά της, απόλυτα αποδοτική, αλλά λιγότερο διερευνητική απ' ότi θ ήθελε κανείς. Ουσιαστικά άφησε να μιλήσει τάν έργο με τή δική του δύναμη, χωρίς να καταφύγει σε σκηνοθετικές «ερμηνείες» που πολλές φορές αποδεικνύονται άστοχες. Τά ξεκίνημα της παράστασης ήταν άδείο, καθώς έπρεπε να κινηθεί ένα πλήθος ανθρώπων, που πολλές φορές δεν ακούγονταν καθαρά (νομίζω ότi ήταν λάθος να τοποθετηθεί τάν σκηνικό στο βάθος και όχι μπροστά), αλλά σιγά-σιγά ο Ήφεν κέρδιζε τόν θεατή. Στάν δεύτερο μέρος η παράσταση άναπτξε τόν άπαιτού-

Μετά από 27 χρόνια απουσίας Ο Ορσον Γουέλς πάλι σκηνοθέτης!

Θά γυρίσει ταινία από θεατρικό έργο που είχε ανέβασει σε ηλικία 22 ετών

Ο Ορσον Γουέλς ξαναγυρίζει στη σκηνοθεσία μετά 27 χρόνια. Τελευταία του ταινία ήταν τάν «άστνομικό» φίλμ «Αγγιγία της άμαρτίας», που στην Ελλάδα προβλήθηκε με τόν τίτλο «Αρχων τού τράμου» και στην τηλεόραση πρό ήμερών.

Η καινούρια του ταινία τυλοφoρείται «Κουνώντας τή κοίνα» και δοοίζεται στην άπερτά Μπλιζατάν «Η κοίνα θά κουνήσει» που άνέδασε ο ίδιος ο Γουέλς στάν Μπρόντγουέι τάν 1937, ότoν ήταν μόνο 22 ετών. Πρόκειται γιά μιά καυστική πολιτική σατίρα, που είχε προκάλει σάλο στάν χρόνια τού Ρούσσελτ. Γιά τάν έργο ούτo μιλεί ο παραγωγός Μάικελ Φιτζέραλντ, που έχει ήδη στάν ενεργητικό τού δύο αξιόλογες ταινίες, τάν «Εξπνο αίμα» και τάν «Κάτω από τάν ήφαιστειο» και ο ίδιος με σκηνοθεσία Τζών Χιούστον. Δύο λόγια γιά τόν παραγωγό αυτόν: κάνει ζωη γαιοκτηνία στάν Νιού Χαμπίρ, έχει κάνει σπουδές στάν Δουβλίνο και στάν Χάρβαρντ και έχει διδάξει κινεζική ιστορία στάν Ρώμη. Ιδού η συνέντευξή του.

Η συνεργασία με τάν Χιούστον

Ο Φιτζέραλντ θέλησε στην άρχή νά δοχοληθεί με συγγραφέα σενoρίων. Διαπίστωσε ότi δεν τάν κατάφερνε και στράφηκε στην παραγωγή. Τού άρεζε νά μεταφέρει στάν κινηματογράφο τάν μυθιστόρημα τού Φλάνερ Ο' Κόννορ «Εξπνο αίμα».

«Πως πείσατε τόν Τζών Χιούστον νά σκηνοθετήσει αυτό τάν έργο;

«Είχα κατά τύχη τόν αριθμό του στάν Μεξικό, τόν ήρωα στάν τηλεφώνo και τόν ρώτησα άν ενδιαφερόταν νά σκηνοθετήσει τάν φίλμ. Είχα τήν ιδέα πως άν κατάφερνα νά βρω τάν χρηματά, ο Χιούστον θά άναληήρυνε τή δική μου έλλειψη πείρας. Μού ζήτησε ένα άντιπτομ τού θιάτρου και λίγες μέρες άργότερο με κάλεσε στάν σπίτι του, στην Πουέρτα Βαγιάρo. Γιά τρέι μέρες ή γλώσσα μου ήταν άμενι. Ο Χιούστον ήταν φοβερά ευχάριστος και έναρρηντικός, αλλά μού είπε ότi ύπάρχαν έλδιχστες έλλiπιδες νά γίνει αυτή τή ταινία... Είχα

γυρίζον στην Ελβετία. Γράφαμε τάν ένα σενάριο πίσω από τάν άλλο, αλλά τίποτε. Τάν 1983 ο Χιούστον πρότεινε τάν «Κάτω από τάν ήφαιστειο». Είχα διοθάσει τάν μυθιστόρημα, τάν θεωρούσα πολύ καλά, αλλά όχι άριστούργημα.

Στάν συνέχεια ο παραγωγός άνέλυσε τούς διαγινούς του γιά τάν γύρισμα τής δεύτερης αυτής ταινίας, μετά τήν έμπορική άποτυχία τής πρώτης. Όταν τάν ρώτησαν άν πρόβλεπε έπιθλας από μέρους του κοινού...

«Πριν τρία χρόνια ο Αλέξ Νάρθ, που έχει γράψει τή μουσική γιά τάν φίλμ «Εξπνο αίμα» και «Κάτω από τάν ήφαιστειο», μού έβαλε νά ακούσω ένα δίσκο τού Μάρκ Μπλιζατάν γιά γεγονότα γύρω από τάν έργο «Η κοίνα θά κουνήσει». Κρατούσε πέντε - δέκα λεπτά μόνο, αλλά φάνταζε σάν μιά μεγάλη ιστορία, τόσο πού σκέφτηκα νά κάνω ένα φίλμ απ' αυτήν. Είναι μιά όμορφη όπερέτα. Εμείς θά γυρίσουμε ένα μέρος τής πού είναι θαυμάσιο και έντονα σατι-...

ζήτησε νά δεί κανείς τάν χαρτί του, τότε θά κάνει όνοση. Πρώτα απ' όλα, ο Γουέλς έδωσε πάντα τάν δικά του τάν λεφτά, πού κανείς από αυτούς πού τόν κρινουν δεν θά τάν όνειρευόταν. Αυτοί όλοι είναι επι-χειρηματίες, πού νοιάζονται γιά τις περιουσίες τους, τούς μισθους τους και τάν μέλλον τους. Ο Ορσον είναι πθανότατα ο μόνος μεγάλος σκηνοθέτης πού χρηματοδοτούσε τις ταινίες του με δικά του χρήματα, με άλα του τάν χρήματα και νά ύπαστεί...

Ποιάς θά τήν δώσει άν όχι αυτό; Κάποιος θλάκας λογιητής πού πριν τέσσερα χρόνια κούβαλους καφέδες; Αυτά δεν γίνονται οέ μένο. Δεν νοιάζομαι καθόλου γιά τήν ιστορία πού λένε σχετικά με τάν ό Γουέλς ξεπερνάει τούς προϋπολογισμούς. Βασίζομαι σ' αυτά πού βλέπω. Κι αυτά πού βλέπω είναι έντάξει. Στάν Χόλλυγουντ ο κόσμος έσδεύει τάν τετραπλάσια απ' όσα πρέπει και πληρώνονται τέσσερις φορές περισσότερο απ' όσο χρειάζεται. Και πόνω απ' όλα πολλοί κλέβουν και σπoταλούν. Γι' ούτo άνεβαίνουν οι προϋπολογισμοί.

Παρόν και μέλλον τού παραγωγού

Ο Φιτζέραλντ φαίνεται νά ξέρει τι θέλει και πού έχει φτάσει. Τόν ρώτησαν:

«Η έπιτυχία σας έχει κάνει νά αλλάξετε τις σχέσεις σας με τάν στούντιο, τις έταιρίες διανομής και τούς πιθανούς χρηματοδότες;

«Εχουν αλλάξει μόνο κατά έναν τρόπο: αντί νά πηγαίνω έγώ σ' ούτούς, τώρo έρχονται αυτοί σέ μένα. Κοί τώρo νιώθω πού άνετα, δικαιολογημένο. Αν πάς πρός αυτούς ψυχρός, όπως έγινε με τάν «Εξπνο αίμα», δεν έχουν έμπιστοσύνη - και γι' αυτό νά έχουν. Ωστόσο, όκμή ποίρω άνδρoπύους στάν τηλεφώνo και δεν με καλουν άργότερα, άν δεν τους βρω καί άφ'ωσo παροργελία. Ωστόσο, όταν θά σημειώσω κι άλλες έπιτυχίες, ίσως νά είμαι έγώ πού δεν θά άνταποκρίνομαι στάν τηλεφωνήματά τους και δεν θά μού άρσει ούτε εκείνο. Τις πιά πολλές φορές όλα είναι ένα παιχνίδι. Αν πετύχεις καλά τέλος άποδεικνύεται ότi αξίζει νά παίξεις.

«Μέ ποιους σκηνοθέτες θά θέλατε νά συνεργαστείτε στάν μέλλον;

«Μέ τόν Έντνρ Σκόλα. Νομίζω πως είναι μεγάλος σκηνοθέτης. Επίσης, θά ήθελα νά κάνω ένα φίλμ με τόν Έρικ Ρόμερ. Και έθελω, θά ήθελα νά ένω φίλμ με τόν Μπίλυ Γουάιντερ, με τόν Βέρνερ Χέρζογκ και με τάν Τζάκ Κλαίντν, πού δεν δουλεύει έδώ και όρεκτό κορό.

«Τί έχετε στάν μυαλό σας νά κάνετε, μετά «τάν κούνια της

Από τις σκηνές έστoυς τού έφεν Γουέλς κινηματογραφικές «Μάσκα» με σκηνοθεσία και παραγωγή τής τής ίδιας.

τού θιάτρου, γιά κάποιες άλλες, άπάντως: «Ότi και ταινία νά θγάλεις όπo ένα θιάτρου σάν τάν «Κάτω από τάν ήφαιστειο» θά σέ κουνήσουν. Είναι ένα φίλμ πού θά μπορούσε νά γυριστεί κατά έκάτάν τρόπο. Κανείς δεν μπορεί νά κάνει αυτή τήν ταινία και νά πεί νά τάν θιάτρου, όκμή και άν διαρκεί έπτά ώρες. Τάν «Μπέρλιν Αλεξάντερπλάτς» διαρκούσε 13 ώρες. Αλλά δεν ήταν τάν θιάτρου. Κάτι

τήν κατάλληλη στιγμή, μετά τάν τέλος τού «Κάτω από τάν ήφαιστειο». Ζήτησα τή συμβουλή τού Ορσον Γουέλς γιά όσο συνέβησαν εκείνη τή θραδιά. Τά σχόλια τού Γουέλς ήταν τόσο άρτια, πού άρχισα νά σκεφτόμαι νά πού στρεφώ νά σκηνοθετήσω τήν ταινία. Περιττώσαμε και τού τάν πρότενη φαφικά. Εξείρε κάποια έκπληξη. Όπως έζρετε, ο Ορσον είχε διάφορα προβλήματα με τάν στούντιο και δίνονε έπιμολακτι-

γιά νά μπορέσει νά ξεκινήσει κάθε ταινία του. Όταν ξεπερνούσε τόν προϋπολογισμό και δεν μπορούσε νά τελειώσει μιά ταινία του ήταν όταν είχε εζοβεί 250.000 δολάρια και τού χρειαζόταν άλλες 50.000 και δεν τού τις δίδαν ποτέ. Υπάρχουν άνθρωποι πού σπατάλησαν γιά μιά ταινία περισσότερα απ' όσα εζοδεψε ο Ορσον σ' όλη τήν καριέρα. Δεν νομίζω ότi τάν ούνολο τών καλλιτεχνών πού ένω εζοβάν από τάν

Τά νέα βιβλία

Εντουαρντ Λούου Σμιθ
«Ο έρωτισμός στην τέχνη»

Στάν μεταπολεμικό δυτικό κόσμο ή οεσουαλική επανάσταση και άπελευθέρωση άκολούθησε μιά πορεία παράλληλη με εκείνη τών έξελίξεων και τών αλλαγών στην τέχνη. Ο έκδοσης και έντανος έρωτισμός δεν άποτελεί έθελαια καινούργια φαινόμενα στις εικαστικές τέχνες. Ακόμη από τήν παλαιολιθική έποχή οι έρωτικές έννομιές και τάν έρωτικό στοιχείο έπαιαν σημαντικό (ή και κυρίαρχο) ρόλο στην καλλιτεχνική δημιουργία πού άνθρώπου. Ο Εντουαρντ Λούου - Σμιθ, με τήν βοήθεια και τής εικονογραφησης (ο τόνος περιλαμβάνει 273 εικόνες από τις όποιες μερικές έγχρωμες) έπιχειρεί στάν θιάτρου τάν όχι μόνο χρονολογική αλλά και θεματική έπισκόπηση τής πορείας αυτής τής έρωτικής τέχνης από τάν άγαλαμίδα τής προϊστορικής έποχής ως τάν πρόσφατα εικονοκοστικό έργο. Ποιητής αλλά και δημοσιογράφος, ιστορικός τής τέχνης και ραδιοσχολιαστής ο Λούου Σμιθ δίνει ένα ενδιαφέρον κείμενο, πού μετέφρασε από ελληνικά ή ίουλι Ραλλίδα (Εκδόσεις «Υπόδομή»).

Κριστιάν Ολιβιέ
«Τά παιδιά τής Ιοκάστης»

Στάν συναρπαστικό βιβλίο τής ή Κριστιάν Ολιβιέ πραγματοποιεί μιά νέα θεώρηση στην ψυχολογία τών άντρων και τών γυναικών και (ξεπερνώντας τις φεμινιστικές διεκδικήσεις) - προτείνει μιά λύση γιά νά αλλάξουν τάν πράγμα. Υποστηρίζει ότi οι φροντίδες και ή μόρφωση τού μικρού παιδιού πρέπει νά εξασφαλίζονται και από τάν δύο φύλα, γι' αυτό μόνο έτσι θά άπελευθερωθούν άντρες και γυναίκες και θά μπορέσουν νά έχουν μιά πιο άρμονική συζυγική ζωή. Περιμετρώντας τις νέες γενιές πού θά έχουν άπελευθερωθεί από τή σκιά τής Ιοκάστης, ο καθένας θά βρει τόν τρόπο γιά νά βλέπει καθαρά μέσα στη σημερινή του κατάσταση. Δύο λόγια γιά τή συγγραφέα: σπούδασε φιλολογία και ψυχολογία και ειδικεύτηκε στην ψυχναλυσή. Τάν βιβλίο τής «Τά παιδιά τής Ιοκάστης» μεταφράστηκε από τήν Αίλινα Πασχάλιδου και βάσει Νικόλαοπούλου (Εκδόσεις «Νέα Σύνορα»).

Θερασίου Μπέλλα
«Ψυχολογία τής Αγωγής»

Αντλάντας από ένα εύρo ψάμα ψυχοπαθολογικών έρευνών, ο συγγραφέας προσπαθεί νά δώσει τήν κυριότερη άπο-

